

s	ft:	Revisjonsrapport
----------	------------	-------------------------

Rapport nr.:	2008.057.R.SFT		
Virksomhet:	Sør-Norge Aluminium AS	Organisasjonsnummer:	916574894
Virksomhetens adresse:	5460 Husnes	SFTs saksnr.:	2008/313
EMAS-registrert:	Nei	Anleggsnummer:	1224.008.01
ISO-14001-sertifisert:	Ja		
Regelverk:	Forurensningsloven (og/ eller Produktkontrollloven) med tilhørende forskrifter	Tidsrom for revisjonen:	23.-26. sept. 2008
Utslippstillatelse av:	2. mai 2000, sist revidert 24. aug. 2006		
Risikoklasse:	1	SFTs revisjonsgruppe:	Rune Andersen Ragnhild Orvik Øyvind Hetland Årstein Eik
Gebysats:	2	Kontaktperson fra virksomheten under revisjonen:	

Rapportens innhold:

Rapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble konstatert under revisjonen. Følgende hovedtema ble kontrollert:

Utslipp til luft og vann, avfallshåndtering, kjemikaliehåndtering, risikovurdering og beredskap samt vedlikehold av utslippsrelatert utstyr. I noe mindre omfang ble også støy og utfasing av PCB holdig utstyr berørt.

Hovedkonklusjon:

Det ble påvist fire avvik:

- Virksomheten har ikke tilstrekkelig dokumentasjon på at målingene av utslippene vann er representative for virksomhetens faktiske utslipp.
- Virksomheten har ikke en oppdatert miljørisikovurdering
- Virksomheten har ikke deklarerert SPL som farlig avfall ved levering til mottaker og har ikke rapportert dette som farlig avfall i egenrapporten
- Virksomheten mangler en dokumentert oversikt over hvordan miljøansvaret i virksomheten er fordelt

I tillegg ble det gitt fem anmerkninger.

Utarbeidet dato: 30. sept. 2008

Godkjent dato: 30. sept. 2008

Sign.:

Sign.:

Revisjonsleder: Rune Andersen

Overordnet: Bjørn Bjørnstad

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Dokumentunderlag	3
3. Omfang	3
4. Avvik	4
5. Anmerkninger	5
6. Resultater fra verifikasjoner/stikkprøveuttak utført av SFT	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7. Andre forhold	7
8. Gjennomføring	8

Vedlegg:

Vedlegg 1: Dokumentunderlag for SFTs revisjon (om nødvendig)

Vedlegg 2: Deltakere ved SFTs revisjon

1. Innledning

Rapporten er utarbeidet etter en revisjon ved Sør-Norge Aluminium (Søral) i perioden 23.-26. sept. 2008. Revisjonen inngår som en del av SFTs planlagte revisjonsvirksomhet for inneværende år.

Formålet med revisjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Revisjonen omfattet bl.a. undersøkelse av om:

- virksomhetens system for internkontroll er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres slik som beskrevet og uttalt
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor egne rammer og de rammer som myndighetene har satt

Revisjonen ble gjennomført ved gransking av dokumenter, ved intervjuer av sentralt plasserte personer i organisasjonen, og ved verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis.

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som er avdekket under revisjonen og gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

AVVIK defineres som: *overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.* (F. eks. overtredelse av krav i forurensningsloven, produktkontrollloven, forskrifter hjemlet i disse to lovene, eller krav og vilkår fastsatt i utslippstillatelser eller dispensasjoner.)

ANMERKNING defineres som: *et forhold som tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet og som ikke omfattes av definisjonen for avvik.*

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- Aktuelle lover og forskrifter
- Relevant korrespondanse mellom virksomheten og Statens forurensningstilsyn.
- Virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige drift og forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet.
- Utslippstillatelse av 2. mai 2008, sist revidert 24. aug. 2008

Dokumenter av spesiell viktighet for gjennomføring av revisjonen er listet i vedlegg 1.

3. Omfang

SFTs revisjon omfattet følgende områder:

- Utslipp til luft
- Utslipp til vann
- Avfallsbehandling
- Vedlikehold av utslippsrelatert utstyr
- Kjemikaliehåndtering
- Risikovurdering og beredskap

I noe mindre omfang:

- Støy
- PCB

4. Avvik

Følgende avvik ble konstatert under revisjonen:

Avvik 1

Virksomheten har ikke tilstrekkelig dokumentasjon på at målingene av utslippene vann er representative for virksomhetens faktiske utslipp.

Avvik fra:

Utslippstillatelsen pkt. 3.1 og pkt. 11.2

Kommentarer:

Kravene for utslipp av suspendert stoff til vann er i utslippstillatelsen oppgitt i kg/time som månedsmiddel og som løpende 12-måneders middel. I henhold til tillatelsen skal formålet med måling av utslippene være å sikre og dokumentere at gitte krav overholdes.

Prøvetaking og analyse for utslippene til vann foretas en gang pr måned, og da med ett døgn prøvetaking over hver av de seks våtvaskerne. Summen av målingene danner grunnlaget for rapporteringen i egenrapporten til SFT som månedsmiddel oppgitt i kg/time. Virksomheten kunne under revisjonen ikke legge fram dokumentasjon på at en målehyppighet over ett døgn er tilstrekkelig for å kunne dokumentere at utslippsmålingene er representative i forhold til vilkårene slik de er fastsatt i utslippstillatelsen. Virksomheten kunne heller ikke vise til om det var foretatt noen slik vurdering.

Avvik 2

Virksomheten har ikke en oppdatert miljørisikovurdering

Avvik fra:

Tillatelsen pkt 8.1 og forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomhetene (internkontrollforskriften) § 5, 2. ledd pkt. 6

Kommentarer:

Søral har et system for å utføre risikovurderinger avdelingsvis. I tillegg utføres det risikoanalyser i forbindelse med større endringsprosjekter.

Under revisjonen kunne virksomheten legge fram dokumentasjon for en risikovurdering i ovnshallene fra 2004. I tillegg ble det opplyst at det var gjennomført en risikovurdering i støperiet i 2006, uten at det kunne legges fram noen utfyllende dokumentasjon fra denne. Det er også uvisst hvorvidt alle de foreslåtte tiltakene i risikoanalysen fra 2004 er gjennomført, selv om det under revisjonen ble muntlig bekreftet at dette var tilfelle for noen av tiltakene.

Under revisjonen kom det også fram at det var deler av virksomheten som ikke hadde vært gjenstand for en risikovurdering, slik som for eksempel de nedgravde spilloljetankene og mellomagring i havneområdet etter avslutning i bruk av eget deponi.

En del tiltak har vært gjennomført i Virksomheten som bidrar til en endring av risikobildet. Virksomheten har fjernet dieseltank og propantank. Men på den annen side er produksjonen økt og det er flere skipsanløp med bruk av mindre båter enn tidligere. Alle disse forholdene vil påvirke det totale risikobildet.

Virksomheten har også en rutine på at det skal gjennomføres risikovurderinger hvert annet år. Det ble under revisjonen bekreftet at denne rutinen ikke var fulgt.

Avvik 3

Virksomheten har ikke deklarerert SPL som farlig avfall ved levering til mottaker og har ikke rapportert dette som farlig avfall i egenrapporten

Avvik fra:

Avfallsforskriften §11-12 og utslippstillatelsen pkt. 11.2

Kommentarer:

I henhold til avfallsforskriften skal virksomhet som leverer farlig avfall gi tilstrekkelige opplysninger om avfallets opprinnelse, innhold og egenskaper, slik at den videre håndteringen av avfallet kan skje på en forsvarlig måte. Når avfallet leveres, skal virksomheten fylle ut et deklarasjonsskjema som er godkjent av Statens forurensningstilsyn.

Alt farlig avfall, samt nærings- og husholdningsavfall, skal rapporteres årlig til SFT, jf, tillatelsens punkt 11.2. SPL, som utgjør en betydelig del av det farlige avfallet som genereres i virksomheten, er utelatt i egenrapporteringen for 2007.

Avvik 4

Virksomheten mangler en dokumentert oversikt over hvordan miljøansvaret i virksomheten er fordelt

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) §5 2.ledd pkt 5.

Kommentarer:

I henhold til bestemmelsen i internkontrollforskriften skal virksomheten ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt.

Virksomheten hadde en egen stabsfunksjon med ansvar for å følge opp miljøarbeidet. Det kunne imidlertid ikke dokumenteres hvordan miljøansvaret var fordelt i linjeorganisasjonen. Det ble opplyst at miljø- og kvalitetssjef hadde egne kontaktpersoner i avdelingene, men det kunne ikke fremlegges dokumentasjon på at miljø var en del av deres ansvarsområde, blant annet kunne det ikke fremlegges stillingsbeskrivelser som viste dette.

5. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under revisjonen:

Anmerkning 1

Søral kan forbedre sitt arbeid med systematisk substitusjonsvurdering av kjemikalier som er i bruk

Kommentar:

Virksomheten har i sitt styringssystem en beskrivelse av hvordan det skal arbeides med kontroll av kjemikalier/stoff. Et viktig premiss i dette arbeidet er at sikkerhetsdatablad for alle kjemikalier skal gjennomgås og vurderes før kjemikaliet kan kjøpes inn. Kjemikalier som har betenkelige egenskaper for helse og/eller miljø blir forsøkt unngått så langt dette er mulig. Det hender likevel at kjemikalier blir godkjent for bruk ved virksomheten til tross for at det er

klassifisert som helse- og/eller miljøskadelig. Dette fordi det ikke finnes gode alternativer med samme bruksegenskaper.

SFT mener likevel at det er viktig at virksomheten jevnlig gjennomgår de kjemikaliene som er i bruk og vurderer hvilke som det er ønskelig å substituere. Det er hele tiden utvikling på kjemikalieområdet og det er viktig å følge opp hvilke kjemikalier som er aktuelle for substitusjon, og undersøke om det er mulig å bytte ut de som har eller kan ha uønskede virkninger for helse og/eller miljø. En slik vurdering bør dokumenteres.

I veilederen til substitusjonsplikten (TA1715) anbefales det at virksomheten går gjennom alle produkter i bruk, og at det deretter blir gjort en prioritering av hvilke produkter som skal vurderes for substitusjon. En fullstendig gjennomgang av produkter i bruk skal gjøres med jevne mellomrom.

Anmerkning 2

Virksomhetens overvåking av nedgravde oljetanker er mangelfull

Kommentar:

Søral har to nedgravde glassfiberarmerte tanker for spillolje á 3000 liter. Begge tankene befinner seg i tilknytning til kjøretøyverkstedet. Tankene er ca 10 år gamle. Under kontrollen kom det fram at virksomheten ikke har et program for tilstandsovervåking av disse tankene. Det finnes heller ikke anordninger som vil kunne fange opp et eventuelt søl fra tankene, slik som nivåmåler, nivåalarmer, oppsamlingskar og lignende. Et eventuelt søl fra tankene vil gå i grunnen. Virksomheten bør vurdere tiltak for å sikre seg mot oljesøl til grunnen ved en eventuell lekkasje fra tankene.

Anmerkning 3

Lagring av avfall og farlig avfall i havneområdet kan forbedres.

Kommentarer:

Under befaringen i havneområdet ble det observert anodeavfall som var lagret med mulighet for direkte infiltrering i grunnen. Avfallet var sammensatt og det var uklart om dette var anoderester som skal resirkuleres eller om det er anoderester som kan betraktes som farlig avfall. Det var også hensatt små fraksjoner med annet type avfall i det samme området, slik som tønne uten lokk med oljebefengt spon fra støperiet, bønne halvfull av olje, revnet sekk med diverse fraksjoner som stålkuler fra sandblåsing og jernspon.

Området som avfallet var hensatt på var delvis dekket med betong. Det er uklart hvem ved Søral som har ansvar for ettersyn og orden i dette området.

Ut fra den informasjonen som ble innhentet, mener SFT at det bør vurderes å etablere klare prosedyrer for hvilke typer masser som tillates kjørt ut på området, hvor lenge massene kan lagres der etc. Virksomheten bør også vurdere tiltak for hvordan området bedre kan sikres mot avrenning til grunnen.

Anmerkning 4

Virksomheten bør utvikle en bedre metode for å bestemme årlige utslipp av tungmetaller til luft

Kommentar:

Virksomheten har ikke utslippsgrenser for tungmetaller i tillatelsen. Det skal imidlertid likevel opplyses i den årlige egenrapporten om utslipp av stoffer som kan ha en miljømessig betydning. Utslippene av tungmetaller til luft vil kunne være av en slik størrelse at disse skal rapporteres. Virksomheten må etablere en metode for å bestemme de årlige utslippene. Det kunne ikke fremlegges noen slik metode, og de rapporterte tallene må sies å være svært usikre.

Anmerkning 5

Rapporteringen av farlig avfall i egenrapporten må korrigeres

Kommentar:

I egenrapporten for 2007 har Virksomheten benyttet feil EAL-koder på rapportering av farlig avfall. Blant annet er det for avfall fra elektrolysen blitt benyttet kode 170303 for stampemasse. Denne koden hører inn under hovedkategori 17; *avfall fra bygge- og rivningsarbeid (herunder overskuddsmasse fra forurensede byggeplasser.)* Elektrolytisk fremstilling av aluminium kan ikke betraktes som bygge- og rivningsarbeid, og hører derfor ikke hjemme i denne kategorien. Virksomheten bør gå igjennom samtlige avfallsfraksjoner og kvalitetssikre kodene.

6. Andre forhold

- I henhold til utslippstillatelsen pkt. 3.2 skal kjølevann fra støperiet renses i oljeavskillere før utslipp i Opsangervannet. Etter siste ombygging i støperiet var dette avløpet lagt om og kjølevannet går i dag ut i sjøen. Virksomheten bes sende inn en vurdering til SFT om eventuelle konsekvenser av omleggingen av kjøvannsledningen. Forholdet vil på grunnlag av redegjørelsen eventuelt bli endret i utslippstillatelsen.
- Virksomheten opplyste at PCB-kondensatorer var kartlagt både innendørs og utendørs og faset ut innen fristen 31.12.2007. Vinduer med PCB-innhold i bolighus som tilhørte Virksomheten ble opplyst å være merket i henhold til kravene. Virksomheten hadde imidlertid ikke gjennomført eller kunne fremlegge planer for kartlegging av om det er andre PCB-kilder, som for eksempel strømgjennomføringer, fugemasse mm. Virksomheten må kartlegge dette og sette i gang eventuelle tiltak for utfasing innenfor tidsfristen 1. januar 2010.
- Rapporten fra Bernt-Håvard Øyen, etter skogbefaring 18.9.2007, viser varierende grad av fluorbelastning på vegetasjon ved fem forskjellige målestasjoner i området rundt Sørå. SFT støtter konklusjonen i rapporten, og mener Sørå bør opprettholde prøveprogrammet for fluorid i omgivelsene.
- Under revisjonen redegjorde virksomheten for at de har problemer med det ene av fire renseanlegg, RA2. Dette anlegget er fra 1979. Det er tørresedelen (posefilteret) virksomheten har problemer med. Slitasje gjennom mange år har medført periodevis dårligere rensing. Virksomheten fokuserer på problemet gjennom tettere overvåking av anlegget og det utføres jevnlig vedlikehold. Til tross for dette har virksomheten problemer med virkningsgraden til anlegget.
- Løpende 12-månedsmiddel var ikke rapportert i egenrapporten slik vilkåret skal forstås. Løpende 12-månedsmiddel skal beregnes for hver kalendermåned som gjennomsnitt for de siste 12 måneds målinger. Målingene for januar ett år skal således omfatte gjennomsnittet for perioden fra og med februar året før, osv. Det er usikkert om i hvilken

grad virksomheten beregner og benytter løpende 12-månedsmiddel til overvåking av utslippene.

- Avslutning og tildekning av deponiet på området ga et visuelt veldig godt inntrykk. Virksomheten var i gang med å gjennomføre den første resipientundersøkelsen i sjøen utenfor deponiet og resultater ville foreligge i løpet av 2008.
- Virksomheten hadde en god fokus på sikkerhet med oppteegnede gangbaner på området og merkede sikkerhetssoner inne i produksjonshallene. Anlegget bar preg av godt vedlikehold og det var meget pent og ryddig ute i produksjonshallene.
- Virksomheten hadde et omfattende kvalitetssikrings- og miljøstyringssystem sertifisert i hht. ISO 9001 og ISO 14001.

7. Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Formøte 2. sept. 2008: Forberedende møte for planlegging av revisjonen.

Åpningsmøte 23. sept. 2008: Informasjon fra SFT om gjennomføring av revisjonen

Intervjuer og verifikasjoner 23. – 25. sept. 2008. 18 personer ble intervjuet.

Avsluttende møte 26. sept. 2008: Oppsummering med presentasjon av resultatene.

I vedlegg 2 er det gitt en oversikt over deltakerne på revisjonen.

Dokumentunderlag for SFTs revisjon

Redegjørelse for hvilke dokumenter som ble lagt til grunn for revisjonen ved virksomheten.

Nedenfor er listet dokumenter som var av spesiell viktighet som dokumentunderlag for revisjonen.

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forurensningsforskriften
- Produktforskriften
- Forskrift for utarbeidelse og distribusjon av helse-, miljø- og sikkerhetsdatablad for farlige kjemikalier (databladforskriften)
- Tillatelse fra SFT datert 02.05.2000, sist revidert 24. august 2006
- Korrespondanse mellom virksomheten og SFT, inkl. egenkontrollrapporter for utslipp og årlige miljørapporter
- Aktuelle dokumenter fra virksomhetens internkontrollsystem og egen prosedyresamling av betydning for helse/miljø/sikkerhet.

Annen dokumentasjon som ble framlagt og gjennomgått under revisjonen:

- Handlingsplan for OVH 2008
- Mål og handlingsplan for KS og Ytre miljø
- Referat fra ledermøte på Sørøst
- Rapport etter skogbefaring 2007
- Analyserapport 22.06.06
- Prosjekt for effektstudier av industriutslipp (lånt under revisjonen)
- Miljørapport 2007
- Analyserapport vegetasjon 29.07.08
- Fluor i gressprøver
- Rutiner for kalibrering av elektromagnetiske målere
- Instruks – bestemmelse av suspendert tørrstoff og gløderest
- Instruks – prøvetaking av vann
- Instruks – gass- og støvprøveuttak fra elektrolysehaller
- Sikkerhetsdatablad – Filmfoam 813, mfl.
- Arbeidsplan – Laboratoriet Sørøst
- Oversikt over alle målestasjoner i september
- Instruks gass- og støvprøveuttak fra renseanlegg
- Målinger før og etter vasketårn

Deltagere ved SFTs revisjon

I tabellen under er det gitt en oversikt over funksjonene til de personene som deltok under formøtet, åpningsmøtet og det avsluttende møtet. Intervjuene er også med i tabellen.

Funksjon	Formøte	Åpnings- møte	Intervju	Sluttmøte
Adm.dir	x			
Ytre miljø- og kvalitetssjef	x	x	x	x
Leder lab. miljøgruppe	x	x	x	x
Laborant lab. miljøgruppe, luft/sjø	x			
Sikkerhetsrådgiver	x	x	x	x
Vern- og sikkerhetsleder	x	x	x	x
Hovedvernombud		x	x	x
HS koordinator		x		x
Prosessingeniør, elektrolyse		x	x	x
Driftsinpektør, mek. vedlikehold		x	x	x
Driftsinpektør, mek. vedlikehold		x	x	
Driftsinpektør, mek. vedlikehold		x	x	
Faglig leder, løfteutstyr		x		
Leder, støperi prosess		x		x
Prosessingeniør, støperi			x	x
Driftsoperatør, støperi		x		
Brannvernleder		x	x	
Driftsoperatør renseanlegg		x	x	x
Leder OVH stab		x	x	x
Innkjøpsleder		x	x	x
Teknisk sjef		x	x	x
Ass. elektrolysesjef		x	x	x
ELL internrevisor				x
Informasjonsansvarlig				x
Controller				x
Økonomisjef				x
Leder, Husnes Havn			x	x
Innkjøper, lager			x	
Driftsleder, verksted			x	

Revisjonsgruppe:

- * Rune Andersen, revisjonsleder
- * Ragnhild Orvik, revisor
- * Øyvind Hetland, saksbehandler